

Ontheffing van de verplichting tot het opstellen van een project-MER

Natuurbeheerplan Molenheide

Initiatiefnemer:
Gemeente Houthalen-Helchteren.
Pastorijstraat 30
3530 Houthalen-Helchteren

11 juni 2021
PR2693

Projectbeschrijving en procedure

Het (ontwerp) natuurbeheerplan voor het natuurdomein Molenheide regelt het toekomstig beheer voor een oppervlakte van circa 85 ha in beheer en in eigendom bij de gemeente Houthalen-Helchteren. In het gebied zijn belangrijke natuurdoelstellingen naar voren geschoven, niet enkel voor Europese habitats en regionaal belangrijke biotopen maar ook voor zeldzame soorten zoals gladde slang. In het gebied zijn ook andere functies van belang. Zo is het gebied op sociaal-recreatief vlak zeer aantrekkelijk als wandel- en belevingspark, o.m. voor inwoners van de gemeente Houthalen-Helchteren. Het natuurbeheerplan bevat een duidelijke toekomstvisie voor het beheer en de inrichting van het natuurterrein, conform de goedgekeurde aanwijzingsbesluiten ter realisatie van diverse natuurdoelen voor Europees te beschermen habitats en soorten in het Habitatrichtlijngebied "BE2200029 - Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden" en Vogelrichtlijngebied "BE2218311 - Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek".

Binnen het beheerplan is een visie uitgewerkt waarbij op verschillende locaties robuuste, samenhangende complexen van droge- en natte heide, landduinen en schrale graslanden hersteld zullen worden. Voor de bossen streeft men naar een sterke kwaliteitsverbetering door omvorming van naaldbossen naar inheemse loofbossen.

Het natuurbeheerplan heeft een looptijd van 24 jaar en beschrijft welke natuurdoelen zullen gerealiseerd worden en welke beheermaatregelen daarvoor nodig zijn. In het ontheffingsdossier wordt aangegeven dat in eerste instantie enkel een vergunning zal worden aangevraagd voor fase 1 (0-6j) van het natuurbeheerplan. Voornamelijk omdat Artikel 4.3.3. van het decreet inzake het milieubeleid meldt dat de ontheffing vervalt zodra de initiatiefnemer zijn vergunningsaanvraag niet heeft ingediend binnen een termijn van vier jaar na de ontheffingsbeslissing. Om toch een volledig beeld te krijgen van alle effecten, wordt in deze MER-ontheffing wel rekening gehouden met alle ingrepen van het beheerplan, ook die na fase 1.

Het project behoort tot de bijlage II van het project-m.e.r.-besluit namelijk rubriek 1 d (2^e) :

- *Ontbossing met het oog op de omschakeling naar een ander bodemgebruik voorzover de oppervlakte 3 ha of meer bedraagt en voorzover artikel 87 van het Bosdecreet niet van toepassing is.*

Fase 1, waarop deze ontheffingsbeslissing betrekking heeft, voorziet een ontbossing van 13,56 ha. In totaal voorziet het natuurbeheerplan een ontbossing van 37,06 ha bos.

Voor projecten van bijlage II dient in principe een project-milieueffectrapport of project-MER opgesteld te worden. De initiatiefnemer kan er echter voor kiezen om een gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de verplichting tot het opstellen van een project-MER (ontheffingsdossier) in te dienen bij het Team Mer van de afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten van het departement Omgeving van de Vlaamse overheid in toepassing van artikel 4.3.3 §3 2° van het DABM¹.

Het Team Mer ontving het verzoek tot ontheffing, opgemaakt door het studiebureau Micoeffect op 15 maart 2021. Het ontheffingsdossier werd door het Team Mer voor advies voorgelegd aan een aantal instanties waarvan de volgende advies gaven:

- Agentschap voor Natuur en Bos (7 mei 2021): gunstig
- Sport Vlaanderen (30/04/2021): geen opmerkingen
- VMM : niet bevoegd

---

¹ Het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid van 5 april 1995 (DABM, BS 03/06/1995, herhaaldelijk gewijzigd)

- Agentschap Onroerend Erfgoed (5 mei 2021): geen opmerkingen
- Gemeente Houthalen-Helchteren (27 april 2021): gunstig
- Departement Omgeving GOP ruimte (21 april 2021) en milieu (22 april 2021): geen opmerkingen

Er is geen advies ontvangen van de Provincie Limburg.

Beoordeling van het verzoek tot ontheffing

Het verzoek tot ontheffing bevat een duidelijke beschrijving en verduidelijking van het project. Het project en de omgeving ervan worden duidelijk gesitueerd op topografische kaart en op de geldende bestemmingsplannen. Alle relevante disciplines ('bodem', 'water', 'biodiversiteit', 'landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie', 'mens' en 'klimaat') worden behandeld door het beschrijven van de referentietoestand en het bespreken en beoordelen van de effecten. Voor elke discipline wordt tot de conclusie gekomen dat er geen aanzienlijke negatieve effecten verwacht worden.

De ontvangen adviezen zijn gunstig en/of hadden geen opmerkingen op het verzoek tot ontheffing.

Rekening houdende met de voor dit project relevante bijlage II-criteria van het DABM zoals:

- de kenmerken van het project: een gefaseerde ontbossing van 37,06 ha over 24 jaar waarvan in fase 1 (0-6j) 13,56 ha ontbost zal worden ten behoeve van het realiseren van de vooropgestelde landschapsvisie. Zoals hogervermeld beschrijft dit ontheffingsdossier de effecten van het volledige natuurbeheerplan om een volledig beeld te krijgen van de effecten maar wordt met dit ontheffingsdossier enkel de geplande ontbossing in fase 1 aangevraagd.
- de locatie van het project: Molenheide valt geheel binnen de perimeter van het habitatrichtlijngebied "BE2200029 - Valleien- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden" en binnen vogelrichtlijngebied "BE2218311 - Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek".
- de soort en kenmerken van de mogelijke effecten zoals beschreven in het ontheffingsdocument zoals :
  - Op korte termijn is er ecotoopverlies van dennenaanplanten of recente opslag waarvan de ecologische waarde, eerder beperkt is. Te meer daar er in de ondergroei van de aanplanten een hoog aandeel Amerikaanse vogelkers aanwezig is. Op lange termijn zullen binnen de ontstane zones zeer waardevolle biotopen tot ontwikkeling komen. Dit zal voor het betreffend habitatrichtlijngebied op termijn leiden tot een belangrijke toename aan tot doel gestelde Europese habitattypes. Dit geldt overigens ook voor het boshabitat 9190 waarvan op korte termijn een kleine oppervlakte verloren gaat, maar die op lange termijn veel meer in oppervlakte zal toenemen. Het totaal effect van het natuurbeheerplan wordt op termijn dus als zeer positief beoordeeld.
  - Voor bosfauna is er door de geplande kappingen op de korte termijn sprake van een vermindering van leefgebied. Het betreft echter een belangrijk aandeel structuurarme naaldhoutaanplanten. Er zullen soorten die sterk gebonden zijn aan naaldbos leefgebied verliezen. Binnen de resterende bossen zal de kwaliteit van het leefgebied sterk toenemen door het verhogen van het aandeel inheems loofhout en het verhogen van de structuurrijkdom. Op termijn zal ook een sterke toename

van het aandeel dood hout plaats vinden. Hierdoor zal de oppervlakte kwaliteitsvol leefgebied voor heel wat bosgebonden soorten toenemen ten opzichte van de huidige toestand.

- In de omgeving van Molenheide zijn reeds grote aaneengesloten bosgebieden aanwezig (Helchterenbos en militaire domeinen het Kamp van Beverlo en het Schietveld/Sonnisheide). Tegenover deze bossen betreft Molenheide slechts een klein, relatief geïsoleerd bosgebied. Het belang van dit bos als natuurverbinding voor bossoorten kan bijgevolg enigszins genuanceerd worden. Globaal kan gesteld worden dat de beoogde inrichting sterk ontsnipperend zal werken voor soorten van heidebiotopen.
- De passende beoordeling concludeert dat het natuurbeheerplan geen negatieve effecten geeft ten aanzien van het habitat- en vogelrichtlijngebied mits evenwel een aantal randvoorwaarden;
  - vermijden verstoring tijdens broedseizoen;
  - uitvoeren van de werken gefaseerd in tijd en ruimte;
  - maximaal opteren voor geluidsarme machines;
  - vermijden werken 's nachts.
- De natuurtoets ten aanzien van de natuurwaarden van het natuurterrein Molenheide besluit dat de effecten beperkt zijn en er geen sprake is van onvermijdbare en onherstelbare schade. Betekenisvolle effecten in de context van het soortenbesluit kunnen eveneens voorkomen worden.
- De koolstofopslag in de bodem neemt deels toe door vernatting. Anderzijds is er een verlies aan koolstofopslag in de biomassa door omvorming van bos naar open vegetatie. Voor fase 1 worden geen aanzienlijke effecten verwacht. Verdere opvolging in functie van de geplande volgende fases en eventuele geplande bebossingen (bvb in de zone ten zuidwesten van het beheerplangebied) is nodig.
- De overige disciplines hebben eveneens geen aanzienlijke impact. Er is aandacht voor informatieverstrekking en communicatie over de geplande werken.

en rekening houdende met de vermelde kenmerken (randvoorwaarden) van het project waaronder:

- geen werkzaamheden tijdens het broedseizoen;
- werkzaamheden gefaseerd in ruimte en tijd uitvoeren;
- maximaal opteren voor geluidsarmere machines;
- vermijden werken 's nachts of bij valavond.

is het Team Mer van oordeel dat het voorgenomen project geen aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het milieu en een project-MER redelijkerwijze geen nieuwe of bijkomende gegevens over aanzienlijke milieueffecten kan bevatten. Tenslotte worden in het ontheffingsdossier enkele aanbevelingen geformuleerd om de projectuitvoering verder te optimaliseren, beperkt negatieve effecten te vermijden of positieve effecten te versterken. Deze aanbevelingen zijn samengevat in Tabel 7.1 (pagina 106 en 107).

Besluit

Een **ontheffing van de verplichting tot het opstellen van een project-MER** wordt toegekend voor de ontbossing zoals voorzien in het ontwerp natuurbeheerplan Molenheide in Houthalen-Helchteren.

Deze ontheffing wordt verleend voor een termijn van vier jaar.

Deze beslissing dient samen met het verzoek tot ontheffing deel uit te maken van de vergunningsaanvraag/vragen.

Digitaal getekend door

Lina Grooten

Directiehoofd Directie Gebiedsontwikkeling

Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten